

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO  
KLASA VII**

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV-VI.  
(Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

**OCENA CELUJĄCA**

Otrzymuje ją uczeń, który kreatywnie, samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Proponuje oryginalne rozwiązania, a jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Bierze udział w konkursach (literackich, ortograficznych, teatralnych lub innych); osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny w swych działaniach.

**OCENA BARDZO DOBRA**

**I. Kształcenie literackie i kulturowe.**

**1. Czytanie utworów literackich.**

Uczeń:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat w odniesieniu do utworów omawianych w klasie VII,
- świadomie posługuje się terminami: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia; umie wymienić ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- bezbłędnie wskazuje elementy dramatu, swobodnie posługując się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, inwokację, symbol oraz alegorię i poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie komizmu i we właściwy sposób określa jego funkcje,
- samodzielnie określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, – w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, by odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst, np. historyczny, biograficzny, kulturowy.

**2. Odbiór tekstów kultury.**

Uczeń:

- prawidłowo wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, – poprawnie porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, – samodzielnie i twórczo interpretuje dzieła sztuki np. obraz, fotografię, rzeźbę, grafikę – wskazuje różnice między literaturą piękną

a literaturą naukową, popularnonaukową, – rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i właściwie określa jego podstawowe cechy,  
– samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

## II. Kształcenie językowe.

### 1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, rozumie rozbieżności między mową a pismem,
- sprawnie rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- prawidłowo wskazuje temat słowotwórczy i formant,
- poprawnie określa rodzaj formantu i właściwie wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym,
- rozpoznaje rodzinę wyrazów, bezbłędnie łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń, – zna zasady tworzenia wyrazów złożonych,
- bez trudu rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, – poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje, przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,
- poprawnie odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.

### 2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- bez trudu rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy),
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście, – rozumie znaczenie homonimów,
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- prawidłowo rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu.

### 3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach, – wskazuje błąd językowy i potrafi dokonać jego poprawy.

### 4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- w swoich wypowiedziach poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- stosuje zasady pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych oraz pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i je stosuje w pracach pisemnych.

### III. Tworzenie wypowiedzi.

#### 1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, – bezbłędnie redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy poprawną wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- we właściwy sposób wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki,
- przeprowadza prawidłowe wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego, – zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

#### 2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, recenzja, list motywacyjny, przemówienie i wywiad,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

### IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- w rzetelny sposób korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich, – samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, – uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- aktywnie uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii,
- dba o rozwój umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy.

### **OCENA DOBRA:**

#### I. Kształcenie literackie i kulturowe.

##### 1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat,
- określa główne cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów literackich i klasyfikuje czytany utwór pod kątem rodzaju,
- posługuje się terminami: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia; zazwyczaj umie wymienić ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- w większości poprawnie wskazuje elementy dramatu,
- posługuje się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, symbol oraz alegorię i poprawnie określa ich funkcje,

- zna pojęcie komizmu i określa jego podstawowe funkcje,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, stara się odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,

## 2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- samodzielnie interpretuje dzieła sztuki np. obraz, fotografię, rzeźbę, grafikę – wskazuje różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, – rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i właściwie określa jego podstawowe cechy,
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

## II. Kształcenie językowe.

### 1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, potrafi dostrzec rozbieżności między mową a pismem,
- sprawnie rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- rozumie pojęcie tematu słowotwórczego i formantu,
- zazwyczaj w wyrazie pochodnym poprawnie wskazuje temat słowotwórczy i formant, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń, – zna podstawowe zasady tworzenia wyrazów złożonych,
- bez trudu rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, – rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany,
- podejmuje się próby stosowania imiesłowowego równoważnika zadania, przekształca go na zdanie i odwrotnie,
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.

### 2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy),
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, rozumie ich funkcje w tekście, – zazwyczaj zna znaczenie homonimów,
- stara się stosować sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie treść i zakres znaczeniowy wyrazu,
- rozumie pojęcie stylu, potrafi rozpoznać styl potoczny, naukowy, urzędowy,

### 3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach, –

często potrafi wskazać błąd językowy i samodzielnie dokonuje jego poprawy.

#### 4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- zazwyczaj wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej,
- w swoich wypowiedziach stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- dostrzega różnicę w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych oraz pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i zazwyczaj je stosuje w pracach pisemnych.

### III. Tworzenie wypowiedzi.

#### 1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, – redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- stosuje akapity jako spójne całości myślowe w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, – potrafi sformułować tezę i stosuje argumenty przy tworzeniu rozprawki,
- przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu argumentacyjnego,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, uzasadniając własne zdanie. 2.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, recenzja, list motywacyjny, przemówienie i wywiad,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu,
- stara się właściwie interpretować głosowo czytane i wygłaszane teksty.

### IV. Samokształcenie.

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- stara się uczestniczyć w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych oraz konkursach,
- dba o rozwój umiejętności prezentacji wyników własnej pracy.

## **OCENA DOSTATECZNA**

Kształcenie literackie i kulturowe

#### 1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- zazwyczaj rozpoznaje rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat,

- określa niektóre cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i niekiedy poprawnie klasyfikuje czytany utwór pod kątem odpowiedniego rodzaju,
- zwykle poprawnie posługuje się terminami: komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia, umie wymienić ich podstawowe cechy,
- wskazuje elementy dramatu, zna terminy: akt, scena, monolog, dialog, – rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- zna pojęcie komizmu,
- z pomocą nauczyciela określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, – w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich.

## 2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- w większości przypadków poprawnie wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się samodzielnie interpretować dzieła sztuki (obraz, fotografię lub rzeźbę), – dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową,
- zazwyczaj rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski.

## Kształcenie językowe

### 1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- zna pojęcia: upodobnienia fonetyczne, uproszczenia grup spółgłoskowych, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny (niekiedy z pomocą nauczyciela), – zna pojęcie tematu słowotwórczego,
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant (w typowych przykładach) – rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych,
- rozpoznaje imiesłow,
- poprawnie odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie (niekiedy z pomocą nauczyciela).

### 2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- korzystając z pomocy nauczyciela, stosuje sposoby wzbogacania słownictwa. – zna pojęcie homonimu

### 3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach,
- z pomocą nauczyciela stara się dokonać poprawy błędów językowych.

### 4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- stara się wykorzystywać wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- stara się stosować odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- zna podstawowe zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i je stosuje.

### III. Tworzenie wypowiedzi.

#### 1. Elementy retoryki.

Uczeń:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, – tworzy wypowiedź, zazwyczaj stosuje odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję,
- stosuje akapity w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- podejmuje próby tworzenia planu kompozycyjnego własnej wypowiedzi, – zna pojęcia: przykład i argument,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, przedstawia własne zdanie. 2.

Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad, – formułuje pytania do tekstu,
- próbuje dokonać właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

### IV. Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- zazwyczaj z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, – uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

## **OCENA DOPUSZCZAJĄCA**

### I. Kształcenie literackie i kulturowe

#### 1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat,
- klasyfikuje czytany utwór w odniesieniu do odpowiedniego rodzaju,
- wskazuje elementy dramatu,
- rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich.

#### 2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje fragmenty tekstów,
- czasami interpretuje dzieła sztuki (obraz, fotografię),

- dostrzega niektóre różnice między literaturą piękną a literaturą naukową.

## II. Kształcenie językowe

### 1. Gramatyka języka polskiego

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant (łatwe przykłady),
- rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- poznaje zasady tworzenia wyrazów złożonych.

### 2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- poznaje niektóre sposoby wzbogacania słownictwa.

### 3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- zazwyczaj rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach.

### 4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- stara się stosować odpowiednie znaki interpunkcyjne i przy pomocy nauczyciela dokonuje poprawy błędów.

## III. Tworzenie wypowiedzi.

### 1. Elementy retoryki

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, – tworzy wypowiedź i stara się stosować odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję,
- prezentuje własne zdanie na dany temat.

### 2. Mówienie i pisanie

Uczeń:

- podejmuje próby tworzenia wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, recenzja, przemówienie i wywiad, korzystając ze wskazówek nauczyciela – formułuje proste pytania do tekstu,
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów, choć nie zawsze robi to poprawnie.

## IV. Samokształcenie.

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,



- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

## **OCENA NIEDOSTATECZNA**

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.

### **I. Kształcenie literackie i kulturowe**

#### **1. Czytanie utworów literackich.**

Uczeń:

- nie rozpoznaje rodzajów literackich: epiki, liryki i dramatu,
- nie potrafi zakwalifikować czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju,
- błędnie wskazuje elementy dramatu,
- nie rozpoznaje w tekście literackim symbolu,
- w swoich wypowiedziach nie wykorzystuje interpretacji utworów literackich.

#### **2. Odbiór tekstów kultury**

Uczeń

- nie odnajduje w tekście potrzebnych informacji oraz nie cytuje odpowiednich fragmentów tekstu,
- nie interpretuje dzieła sztuki (obrazu),
- nie dostrzega różnic między literaturą piękną a literaturą naukową.

### **II. Kształcenie językowe**

#### **1. Gramatyka języka polskiego**

Uczeń:

- nie rozpoznaje wyrazu podstawowego i wyrazu pochodnego,
- w wyrazie pochodnym nie wskazuje tematu słowotwórczego i formantu, –
- nie rozpoznaje rodziny wyrazów,
- nie łączy wyrazów pokrewnych,
- nie zna zasad tworzenia wyrazów złożonych.

#### **2. Zróżnicowanie języka**

Uczeń nie dostrzega zróżnicowania słownictwa.

#### **3. Komunikacja językowa i kultura języka**

Uczeń rozumie, na czym polega grzeczność językowa, ale nie stosuje jej w wypowiedziach.

#### **4. Ortografia i interpunkcja.**

Uczeń nie stosuje odpowiednich znaków interpunkcyjnych.

### **III. Tworzenie wypowiedzi.**

#### **1. Elementy retoryki**

Uczeń:

- nie gromadzi i nie porządkuje materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi,
- nie tworzy poprawnych wypowiedzi,
- nie stosuje odpowiedniej dla danej formy gatunkowej kompozycji, – nie prezentuje własnego zdania na dany temat.

## 2. Mówienie i pisanie

Uczeń:

- nie tworzy spójnych wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie i wywiad
- błędnie formułuje pytania do tekstu,
- nie dokonuje interpretacji głosowej tekstów.

## IV. Samokształcenie

Uczeń:

- nie korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- nie uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- nie rozwija umiejętności formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.